Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
liv@eduskunta.fi

28.3.2017

LAUSUNTO

Asiantuntijakuuleminen 29.3.2017

Hallituksen esitys postilain muuttamisesta (HE 272/2016 vp)

Aikakauslehtien liitto kiittää kutsusta postilain uudistusta koskevaan kuulemiseen ja toteaa näkemyksenään hallituksen esityksestä seuraavaa.

Aikakauslehtien liiton kannalta olennaista postilain uudistamisessa on aikakauslehtien jakelun kustannustehokkuuden turvaaminen. Vähintäänkin merkittävä osa aikakausmediasta säilyy jatkossakin painetussa muodossa, yhtäältä painetun käyttöliittymän käyttöominaisuuksien ja toisaalta erikoistuneiden sisältöjen pienemmän aikakriittisyyden vuoksi.

Hallituksen esitys on kohtuullinen kompromissi useiden jakelupalveluihin kohdistuvien, osin erisuuntaisten intressien välillä. Laissa olisi pyrittävä luomaan mahdollisimman reilu kilpailuympäristö paitsi jakelutoimijoiden myös eri jakelutuotteiden välille. Aikakauslehtien osalta tämä turvataan parhaiten kustannusrakennetta keventävin uudistuksin sekä mahdollisimman vahvasti tuotekohtaiseen asiakastarpeeseen perustuvalla hinnoittelulla.

Aikakauslehtien liitto edustaa toimialaa, joka kustantaa ja julkaisee painettuja ja sähköisiä aikakauslehtiä. Suomessa ilmestyy säännöllisesti yhteensä yli 4000 aikakauslehteä, jotka edustavat poikkeuksellista moniarvoisuuden kirjoa joukkoviestinnässä. Lehdet edustavat eri poliittisia näkemyksiä, eri elämänkatsomuksia, eri tieteen ja kulttuurin aloja, eri ammattiryhmiä, palkansaajia ja elinkeinoelämää, viihdettä ja toimialakohtaista erityisasiantuntemusta, luksusta ja kulutuskriittisyyttä. Jakelun kustannustehokkuus on yksi kriittisimmistä toimialan menestystekijöistä.

Vahvin muutostrendi aikakauslehtialalla kuten lukuisilla muillakin toimialoilla on digitalisaatio kaikissa muodoissaan. Digitalisaatio tarkoittaa aikakauslehdille kuitenkin enemmän palveluvalikoiman laajentumista kuin saman palvelun siirtymistä käyttöliittymästä toiseen. Aikakauslehdistä kehittyy hybridituotteita, jotka hyödyntävät paperimuodossa painetun käyttöliittymän ja sähköisessä muodossa digitaalisten sovellusten vahvuuksia. Printissä vahvuudet liittyvät syventyvään lukemiseen, rentoutumiseen ja taukoon elektronisesta työskentelystä, digitaalisessa muodossa mm. ajantasaisuuteen, personointiin, verkkoyhteisöihin ja helppojen ostopolkujen luomiseen. Juuri alkanut maailmanlaajuinen painettujen kirjojen myynnin kääntyminen kasvuun antaa viitettä siitä, että myös merkittävä osa aikakauslehtien käyttötavoista suosii painettua muotoa digitalisaation edetessäkin.

Aikakauslehdille riittää 2–3 jakelupäivää viikossa ja niiden volyymit ovat jakeluyritykselle helposti ennakoitavissa. Tässä suhteessa aikakausmedia on varsin joustava suhteessa jakelun optimointiin digitalisaation edellyttämällä tavalla. Tulevaisuudessa nimenomaan aikakriittisen, ajankohtaisuutisointiin perustuvan median voidaan ennakoida keskittyvän digitaaliseen muotoon. Painetun käyttöliittymän vahvuudet puolestaan korostuvat erikoistuneissa, vähemmän aikakriittisissä medioissa. Voidaan ennustaa, että markkinoille syntyy tulevaisuudessa medioita, jotka kombinoivat näitä vahvuuksia tuottamalla nopean digitaalisen uutispalvelun ja taustoittavaan syventyvään lukemiseen tarkoitettujen laadukkaiden painotuotteiden yhdistelmiä. Tässäkin skenaariossa fyysisen jakelun kustannustehokkuudella on keskeinen merkitys pitkälle tulevaisuuteen. Mikäli aikakauslehdet ovat mukana rahoittamassa palvelutasoltaan hyvin kattavaa, mutta volyymitasoltaan jatkuvasti supistuvaa jakeluverkkoa liian pitkään, pohja tältä liiketoimintamallilta on vaarassa rapautua ennenaikaisesti.

Suomen väkilukuun suhteutettuna ennätyksellinen aikakauslehtivalikoima edustaa moniarvoista sananvapautta rikkaimmillaan. Tämän ovat tehokkaan jakelun ohella osaltaan turvanneet tilattujen lehtien alennettu arvonlisäverokanta ja järkevästi mitoitetut etämyyntinormit kuluttajansuojalainsäädännössä. Näiden ansiosta lehtivalikoima on ollut lukijoiden ulottuvilla kaikkialla Suomessa. Tämän tasapainon säilyttäminen on entistäkin tärkeämpää median nykyisessä kehitysvaiheessa.

Aikakauslehtikustantajilla ei ole omaa jakeluliiketoimintaa, joten ne ovat postilain kannalta puhtaasti Postin ja sen kilpailijoiden asiakasyrityksen asemassa. Reagointi kirjevolyymin vähentymiseen kustannuskehitystä hillitsevällä tavalla esimerkiksi kilpailuttamisen ja jakelujen yhdistämisen kautta tapahtuvin ratkaisuin on kuitenkin myös aikakauslehtialan intressissä. Tältä osin viittaamme Medialiiton 27.3. antamaan lausuntoon asiassa.

AIKAKAUSMEDIA – Aikakauslehtien liitto ry

Mikko Hoikka
liittojohtaja
mikko.hoikka@aikakausmedia.fi